

УПРАВЛІНСЬКІ СПРЯМУВАННЯ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню теоретико-методичних проблем формування управлінських впливів щодо удосконалення підходів підвищення ефективності економічної моделі управління соціально-економічною політикою України.

Стаття посвячена исследованию теоретико-методических проблем формирования управленческих влияний по усовершенствованию подходов повышения эффективности экономической модели управления социально-экономической политикой Украины.

The paper is devoted to research of theoretic and methodic problems of forming the management influences to improve approaches of increasing the efficiency of economic model of management by the social-and-economic policy of Ukraine.

Еволюція управлінської думки виявила та виокремила основоположні засади науки управління, яка сформувалась майже століття тому назад.

Наукове пізнання на початку ХХ ст., розглядаючи організацію як закриту систему та покладаючись на фактори раціональності, встановило визначення того, що управляти можливо науково. На цей період припадає зародження школи наукового управління.

У 20-х рр. минулого століття значного розвитку набувають ідеї Ф. Тейлора, якого називають батьком науки адміністрування. Згодом М. Вебер розробив теорію бюрократії та проповідував лінійну структуру управління. Інший науковець – А. Файоль свого часу визначив принципи управління. Ці наукові напрацювання призвели до започаткування школи людських відносин, яка покладалась вже на соціальні фактори.

Після Другої світової війни, у 50-ті рр., набувають свого значення наукові напрацювання, які спрямовувались на математизацію управління, що позначилось на відкритті теорії систем, кібернетики, ЕОМ.

Із 70-х рр. ХХ ст. організація розглядається як відкрита система, а фактори раціональності визначають ситуаційне управління й відмічають взаємозв'язок теорії управління та типів зовнішньої середовища.

Ці наукові напрацювання спонукали до спрямування наукової думки у 80-х рр. на соціальний фактор, в якому цілепокладання виявляло організаційну культуру, як потужний управлінський інструментарій впливів на людей.

У 90-х рр. минулого століття в науковому пізнанні науки управління відмічається спочатку відхід до факторів раціональності, де досліджується посилення впливів науково-технічного прогресу, високих технологій, комп'ютеризації виробництва та управління, а із середини десятиліття – перехід до зосередження на соціальних факторах, де визначалось посилення

акцентів, які впливають на демократизацію управління й відмічається співучасть працівників в управлінні.

Наприкінці ж століття знов відмічається перехід до факторів раціональності, де особливого значення набуває інтернаціоналізація управління (що пов'язується із процесами глобалізації), загальне і особливе в управлінні та набирають свого значення кооперація й конкуренція.

Наукове пізнання виокремило управління як важливе суспільне явище, а основними принципами сутності управління визначено те, що управління об'єктивно породжено і постійно відтворюється відповідним суспільством, й від нього воно бере свою сутність, в ньому реалізує свій потенціал, є його повноцінною часткою та існує для нього.

Розвиток теоретичного пізнання надав визначення того, що управління в суспільстві є об'єктивно обумовлене, викликане до життя закономірностями, взаємозв'язками функціонування й розвитку суспільства та виявляє значення того, що:

- управління не менш важливий фактор, аніж знаряддя й засоби праці, влада, знання, інформація;
- управління знаходиться у взаємозв'язку із суспільними відносинами, пронизує всі їх види, координує й інтегрує їх в межах певної суспільної системи;
- управління організовано та розвивається за притаманними йому закономірностями суспільно-соціологічного, конкретно-історичного й національно-психологічного порядку;
- управління є складним, багатоглядним, динамічним й ефективно здійснюваним лише при розумному використанні його сили та можливостей;
- управління за своєю природою є соціальним явищем, яке цілком залежить від енергії, свідомості й організованості людей.

Насправді, від тих, хто дійсно зайнятий управлінською діяльністю, потребується:

- чітке усвідомлення цілей та закономірностей суспільного розвитку;
- правильна оцінка наявних ресурсів;
- обґрунтоване визначення пріоритетів;
- продуманий розподіл наукового й трудового потенціалу;
- зважена орієнтація на потреби людей;
- істинний гуманізм і демократія;
- володіння соціально-демократичними факторами.

Сутність управління, незважаючи на безліч регулюючих граней, полягає в специфічно спрямовуючому, організуючому й регулюючому впливах на суспільні процеси.

Діями держави, спрямованими на врівноваження суспільних відносин в сучасному світі, є, наприклад, вирішення проблеми бідності, що є надзвичайно гострою соціальною проблемою багатьох країн світу. Само по собі зростання чисельності людей, які не мають заробітку, соціальних гарантій, або їх дохід знаходиться за межами так званого мінімального прожиткового мінімуму, здатне викликати соціальний вибух чи спричинити нестабільність в житті суспільства.

Найважливішим завданням державного регулювання економіки в сучасних умовах господарювання в багатьох країнах світу визначається забезпечення справедливого розподілу доходів, підвищення рівня суспільного добробуту, досягнення соціальної справедливості і стабільності.

Будь-яке суспільство є складним утворенням, яке складається із людей, об'єднаних визначеними ознаками.

Однією із основних ознак життєдіяльності людини в сучасному суспільстві є величина та способи одержання нею відповідного сукупного доходу.

Державна політика в цьому контексті повинна ґрунтуватись на визначенні та впровадженні заходів щодо сприяння діяльності людини в намаганні одержувати прибуток і використовувати його для відтворювальних процесів розвитку суспільних відносин.

Тому одним із найважливіших напрямів діяльності сучасної соціальної держави, якою ще повинна стати Україна, є підтримка, хоча б на рівні прожиткового мінімуму, тих, хто не зміг, поки що, забезпечити собі краще життя, а також скорочення кількості осіб, які знаходяться за межою бідності.

Проведення державою соціальних трансфертів може приймати форму податкових знижок як на державному, так і на місцевому рівнях.

Розмір таких соціальних виплат може залежати від законодавчо встановленого мінімуму доходу на кожну особу, або встановлюватись від рівня заробітної плати. Усі соціальні виплати оформлюються як системні заходи дер-

жавного соціального страхування і соціального забезпечення, які доповнюються державною допомогою.

Управлінська діяльність держави щодо системних заходів із соціальних виплат та надання послуг може бути різноманітною. Вона диверсифікується за джерелами формування або способами фінансування чи умовами надання їх певному колу одержувачів.

Державні органи проводять грошові соціальні виплати, що пов'язані із компенсацією втрати (або зменшення) доходів у результаті повної чи часткової втрати працездатності, народження дітей, втрати годувальників або роботи (заходи з допомоги по безробіттю, компенсації витрат на перекваліфікацію та інші виплати безробітним).

Звідси найважливішою функцією держави має стати перерозподіл доходів суспільства, що здійснюється, наприклад, за допомогою розподілу продуктів і послуг, трансфертних виплат, державних програм по стабілізації доходів.

До того ж, державними заходами щодо врівноваження суспільних відносин та надання управлінських послуг визначаються грошові соціальні виплати, які в деяких країнах доповнюються цілком або частково безкоштовними послугами, наприклад, з охорони здоров'я, утворення житлового та транспортного секторів.

Проблеми управлінських спрямувань у формуванні економічної політики України пов'язуються з актуальними для нас соціально-культурними та соціально-економічними відмінностями територій, диспропорціями виробничої і соціальної інфраструктури, ознаками ментальності, а також історично визначеним інтелектуальним й кадровим потенціалом.

Відповідно, що ці, та ще цілий ряд факторів необхідно враховувати при виробленні підходів щодо створення економічного механізму управління соціально-економічною політикою України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Власюк В. Є. Проблеми формування фінансово-кредитної системи в Україні. Економіка: проблеми, теорії та практика. Зб. наук. праць. Вип. 174, в 2-х т., т. II. – Д.: ДНУ, 2003. – С. 352-355.
2. Власюк В. Є. Щодо практики прояву фінансової компетентності для становлення фінансово-кредитної системи // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми економіки підприємства», т. III. – Д.: Наука і освіта, 2003. – С. 9-15.
3. Державний вплив на становлення фінансово-кредитної системи // Фінанси України, № 10 (107), жовтень 2004 р. – С. 89-94.

Надійшла до редколегії 19.02.2008.